

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת

ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

צביעת עצי סכך של פרגולה

שו"ת עם הרב דוד אברהם ספקטור

שאלה:

האם מותר לצבוע קרשי הסכך של סוכת פרגולה ?

תשובה:

מותר לצבוע עצי וקרשי הסכך של סוכת-פרגולה בצבע שנספג בעץ, בצבע שקוף (לשמירת העץ, שלא ירקב) או בצבע עץ (חום), כיון שאז עדיין נראה כעץ. ויש מתירים גם בצבעים אחרים, אפילו בצבע מתכתי (כגון זהב), כיון שלא השתנה צורתו רק צבעו של הקרש. ואין קרשים אלה בטלים לצבע המתכת (שנבלע בעץ) ולכן אינם מקבלים טומאה וכשרים לסכך בהם. ויש מתירים אפילו אם כרך סביב כל קנה בסכך נייר יפה כדי לייפותו.

מקורות התשובה:

[1] שולחן ערוך אורח חיים סימן תרכט, סעיף א

דבר שמסככין בו, צריך שיהיה צומח מן הארץ, ותלוש, ואינו מקבל טומאה...

[2] שו"ת בית ישראל, או"ח סי' קו (הרב ישראל אברהם אלטר לאנדאן, אב"ד עקעלין הונגריה)

יש כמה צדיקים ובעלי בתים שבנו להם סוכות בנינים מפוארים ולא ראינו שיעשה להם סכך כזה מקנים של עץ צבועים ירוק, שיהיה להם סכך לדורות. כמו שבונים להם סוכה נאה, היו יכולים לעשות גם זה אלא ודאי חששו בזה.

א. דבר שמסככין בו, צריך שיהיה צומח מן הארץ

[מדרבנן צריך גם שצורתו עומדת עליו ונראה כגידולי קרקע]

[3] שולחן ערוך אורח חיים סימן תרכט, סעיף ד

סיככה בפשתן שלא נידק ולא ניפץ, כשרה, דעץ בעלמא הוא; אבל אם נידק וניפץ, פסולה.

[4] שולחן ערוך אורח חיים סימן תרכט, סעיף ה

בחבלים של פשתן, פסולה; של גמי ושל סיב, כשרה.

[5] משנה ברורה סימן תרכט

סי' יב: "סיככה בפשתן... אם נידק וניפץ, פסולה" - מדרבנן מפני שאין צורתו עומדת עליו ומחזי כאילו אינו מגידולי קרקע

סי' ג: "[סיככה] בחבלים של פשתן, פסולה" - אף שאין מקבלין טומאה שאינם כלי מ"מ נשתנה צורתן ואינו נראה כגידולי קרקע ופשוט דה"ה בחבלים של קנבוס.

[6] שו"ת מהרי"א (יצחק איטנגא) הלוי, סי' ה' (אב"ד לבוב, בן 'מאמר מרדכי')

א] העגולים של עץ נשתנו למראה זהב הרי נשתנית צורתו ונראה כאילו אינו מגידולי קרקע ופסול לסכך. ב] אמנם עצים צבועים במיני צבעונים הדבר פשוט שכשרים לסכך בהם ואין בזה שום חשש כלל.

[7] משנה ברורה סימן תרכט, ס"ק א'
[דבר שמסככין בו] צריך שיהיה צומח מן הארץ - דכתיב חג הסוכות תעשה וגו' באספך מגרנד ומיקבך
ודרשינן שיעשה הסוכות ממה שמאסף מפסולת גורן ויקב דהיינו קשין ואשכולות ריקנין הלכך אין
מסככין אלא בדבר שצומח מן הארץ והוא עכשיו תלוש ואינו מקבל טומאה דומיא דפסולת גורן ויקב שיש
בהם כל הדברים הללו.

[8] שו"ת האלף לך שלמה, או"ח ס' שסד (הרב שלמה קלוגר, רב של בראד, פולין, לפני כ-150 שנה)
א' שאלה: על מי שרוצה לסכך הסוכה כעין מחצלת ונעשה לסיכוך רק שרוצה לצבוע עוד במיני צבע ויופי
והידור אם מותר לעשות כן או אפשר דהצבע הוא שינוי ואינו פסולת גורן ויקב.
ב' תשובה: לדעתי אין בזה חשש כלל
ג' ...כל מה דהוי פסולת גורן ויקב מותר לכסות בו לא מהני בו שינוי לומר דהוי שינוי הגוף ויצא מכלל
פסולת גורן ויקב ובפרט ע"י צביעה ד"ל דזה לא הוא שינוי גמור כיון דהוי רק צבע בעלמא והרי אפשר
לומר דחזותא לאו מלתא הוא... דצבע אינו שינוי ממש
ד' דצבע לית ביה מששא ...הרי דצבע לא נקרא שינוי ...ועכ"פ כאן בסכך לא הוא שינוי
ה' בסכך אין הדבר בגופו רק בפסולת גורן ויקב לכך נראה ברור דאין שינוי פוסל בזה

[9] שולחן ערוך אורח חיים סימן תרכט סעיף יט
פירס עליה (על הסוכה) סדין מפני החמה, או תחתיה מפני הנשר, כלומר שלא יהיו עליו וקסמין נושרים
על שלחנו, פסולה, אבל אם לא פירס אלא לנאותה, כשרה והוא שיהא בתוך ד' לסכך.

[10] משנה ברורה סימן תרכט ס"ק נג
לנאותה כשרה - דכיון דהוי צורך סוכה בטיל לגבה.

[11] שו"ת האלף לך שלמה, או"ח ס' שסד (הרב שלמה קלוגר, רב של בראד, פולין, לפני כ-150 שנה)
מיהו חשש אחר היה ד"ל דהצבע הוי כסכך פסול והוי כב' סככים כיון דהצבע מפסיק בין הסכך כשר
לבין היושב והוי כפורס עליו סדין אם נימא דחזותא מלתא היא. מיהו שבתי וראיתי שזה אינו דבפירס
סדין גופה לנאותה כשר א"כ מכ"ש כאן (בצביעת הסכך) דהוי לנאותה דאין בזה חשש סכך פסול
ושינוי לא הוי לכך מותרת היא בלי חשש ופקוק.

[12] שו"ת מחזה אברהם או"ח ס' קלד (הרב אברהם מנחם הלוי שטיינברג, אב"ד בראדו)
א' העגולים של עץ נשתנו למראה זהב, נראה כאלו אינו מגדולי קרקע ופסול לסכך,
ב' נראה לעניות דעתי זה לא מקרי נשתנה במה שמכוסה במתכת והכל יודעין שהזהב הוא רק לכסוי לנוי
ולא יטעה שום אדם בזה לומר דהוא כולו זהב ואין כאן שנוי בגוף העץ.
ג' ודדוקא בפשטן הנידק וניפץ או חבלים של פשטן, דגוף העץ נשתנה, חשוב דאין צורתו עומד
ד' מה שאין כן בעצים הללו, שגוף עצים לא נשתנו כלל רק שמכוסין בזהב.

[13] שו"ת רבבות אפרים (לרב אפרים גרינוולט, רב ד ק"ק מאפויס, אח"כ בירושלים) אורח חיים, ס"ק יד
א' אם צבע הסכך, ראיתי האלף לך שלמה בס' שס"ד דשנוי מראה אין פוסל את הסכך, דאין לפסול משום
שהצבע הוא סכך פסול. שכל שנעשה לנוי אין פסול.
ב' ובשו"ת מהרא"י הלוי ח"ב ס' ה' כתב לאסור לצבוע בגוון של מתכת או ברזל או זהב.

[14] שו"ת נודע ביהודה מהדורה קמא, או"ח ס' א' (הרב יחזקאל בן יהודה לנדא, לפני כ-250 שנה, פראג)
על דבר התפילין שבא לשם סופר אחד ועושה הבתים נאים ומהודרים. אמנם מעשיהם ע"י טיח אשר מטיח
טיחה עבה על עור הבתים ואח"כ באיזה ספירט ומתוך כך המה שחורים בתכלית ההידור מזהירים
ומזהירים, ורום מעלתו מאריך לפסול. ובא על זה מכמה צדדים האחד הטיח הזה מכסה עור הבתים וא"כ
אין בית החיצון רואה האויר... וכתב עוד לחזק סברתו שפוסל משום מכסה העור דלא מהני אף שהוא
לנאותן מדי דהוה ציפן זהב שפסול.

[15] שו"ת מחזה אברהם או"ח ס' קלד (הרב אברהם מנחם הלוי שטיינברג, אב"ד בראדו)
א' ראיתי בנודע ביהודה מה"ק ס' א', שכתב דהא אזלינן בתר הצפוי דהיינו דשלחן ומזבחות שכל תשמיש
השלחן והמזבח היו על הצפוי שהוא למעלה ולכך בטל השלחן,
ב' אבל בתפילין נהפוך הוא והתפילין עיקר תשמישן מצות תפילין והצפוי בטל.
ג' ולדבריו יש לומר בנדון דין גם-כן דבסכך עיקר התשמיש הוא מצות הסכך, לכך הצפוי בטל.
ד' אמנם כתב שם (הנודע ביהודה) לחלק, דזהב שאני הואיל דהוא דבר חשוב, אף בכהאי גוונא לא בטיל.
ה' אבל הרא"ש לא סבירא ליה כן, דגם בציפה זהב על הבתים בטל הציפוי
ו' ראיתי בנשמת אדם להגאון בעל חיי אדם כלל י"ד במה שהשיג על הנודע ביהודה וכתב שם דלא הכשיר
הנודע ביהודה אלא בצפוי שאינו עומד, דאי אפשר לקולפו מן הבית והוא דבוק מאד ואי אפשר לקלפו רק
על ידי סכין נפרד לפרורין קטנים ואין הקליפה דבוק יחד
ז' אבל אם נקלף בפני עצמו זה הוא צפוי גמור ובכזה אמרינן דגם בצפוי שאינו עומד, אזלינן בתר
הצפוי... אם מצהיבין כל-כך שיכולין לקלוף הזהב ואינו נפרד לפרורין קטנים זה חשיב שפיר צפוי.
ח' לדנא - אם הצפוי של זהב דק, שאי אפשר לקלפו רק ע"י סכין נפרד לפירורין קטנים, דבזה לא
אזלינן בתר הצפוי, יש לומר להכשיר.

16] שלמי מועד, פרק כו (הרב שלמה זלמן אוירבאד)
הצובע את הסכך לנוי, אע"פ שאין ניכר שהוא סכך, דהיינו גידולי קרקע, כגון **שצבעו בזהב ושאר מיני צבעים**, סבר רבינו (הרב שלמה זלמן אוירבאד) **שאין זה כשנוי צורה, והסוכה כשרה**.

17] שו"ת מנחת שלמה ח"ג, ס' קנא
נהניתי מאד בחג זה, כאשר נודע לי בדרך אגב **מהרי"מ חרל"פ**, שחקוק בזכרוננו מה ששמע בילדותו בסוכתו של גאון ישראל מוהרי"ל דיסקין שהתוכחו שם על זה, שהגאון בעל אמרי בינה היה נוהג לסכך את סוכתו בעצים המכורכים עם נייר יפה, משום דהוי חשיב ליה להדור מצוה של התנאה לפניו במצוות.

18] שלמי מועד, פרק כו (הרב שלמה זלמן אוירבאד)
אם כרך **כל קנה בנייר יפה כדי לנאותו כשר**.

ב. דבר שמסככין בו, צריך שאינו מקבל **טומאה**

19] שו"ת מהרי"א (יצחק איטנגא) הלוי, ס' ה' (אב"ד לבוב, בן 'מאמר מרדכי)
א] יום ז' ניסן תרמ"א. לכבוד הרב... יהודה בר' שמואל, מו"ץ בק' קריליוויץ במדינת רוסיא.
ב]... בדבר שנהגו שמה לסכך הסוכה בעצים עגולים וימשחם בששר (צובעם בצבע)... ואיזה מהם אשר מצפים אותם בזהב – אי יאות אינן עבדין (אם הם עושים כיאות, כהלכה ?)
ג] אם ציפו אותן **זהב**, אם נאמר דבטל הציפוי לגבן, הוי כפשוטי כלי עץ דטהורים ואם נאמר דהצפוי עיקר, הוי כפשוטי כלי **מתכות**, דטמאין
ודבר זה הוא מחלוקת הקדמונים
ד] בצפוי דק גם כן בטל הכלי לגבי צפוי, זה דווקא אם זהב הצפוי הוא דבר ממשי
ה] מה שאין-כן אם ליכא צפוי כלי, רק הכלי משוח לבד במראה זהב ואין בזהב שום ממש כלל, בזה אין סברא כלל לומר דהכלי בטל לגביה... דחזותא לאו מילתא היא.
ו] שמזהיבין כלי כסף לנוי, דידוע דבצפוי כזה ליכא שום ממשות זהב, רק מראה בעלמא, בזה... הכלי עיקר, דאין סברא כלל לומר דהכלי בטל לגבי דבר שאין בו ממש.
ז] **ואם כן בנדון דידן שהעצים העגולים המזהבים אין עליהם רק מראה זהב בעלמא, לכולי עלמא אין העץ בטל לגבי זהב והוי כפשוטי כלי עץ דטהורים** כך נראה לפי עניות דעתי נכון בס"ד.